

กลวิธีโน้มน้าวในหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนา
ของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธีและพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต
HORTATORY STRATEGIES IN BUDDHIST DHARMA BOOKS
OF PHRA MAHA VUDHIJAYA VAJIRAMEDHI
AND PHRA MAHA SOMPONG TALAPUTTO

ภัศรวิชญ์ ทองทวี, ชัลมาน ดาราฉาย
PHATSARAWIT THONGTHAWEE, SALMAN DARACHAI
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
FACULTY OF LIBERAL ARTS, KASEM BUNDIR UNIVERSITY
กรุงเทพมหานคร
BANGKOK

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีโน้มน้าวในหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนาของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี และพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต เป็นบทความวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลภาษาจากข้อความเทศนาธรรมในหนังสือธรรมะที่เขียนโดยพระภิกษุ 2 รูป ได้แก่ พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี และพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคืออัตราส่วนร้อยละผลการศึกษาพบว่า กลวิธีโน้มน้าวในหนังสือธรรมะของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี จำแนกเป็น 9 ประเภท เรียงตามลำดับความถี่ในการปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ การแสดงเหตุผล (ร้อยละ 23.19) การถาม (ร้อยละ 21.47) การแสดงความต่าง (ร้อยละ 16.74) การแสดงความเห็น (ร้อยละ 12.24) การแสดงเงื่อนไข (ร้อยละ 9.73) การเปรียบเทียบ (ร้อยละ 5.39) การสั่ง (ร้อยละ 5.17) การกล่าวอ้างพุทธพจน์ (ร้อยละ 3.23) และการแสดงตัวอย่าง (ร้อยละ 2.84) ส่วนกลวิธีโน้มน้าวในหนังสือธรรมะของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต จำแนกเป็น 9 ประเภท เรียงตามลำดับความถี่ในการปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ การแสดงเหตุผล (ร้อยละ 22.56) การแสดงความต่าง (ร้อยละ 20.64) การแสดงความเห็น (ร้อยละ 19.47) การถาม (ร้อยละ 15.04) การแสดงเงื่อนไข (ร้อยละ 9.17) การเปรียบเทียบ (ร้อยละ 5.65) การสั่ง (ร้อยละ 4.17) การแสดงตัวอย่าง (ร้อยละ 2.26) และการกล่าวอ้างพุทธพจน์ (ร้อยละ 1.04) กล่าวได้ว่า พระภิกษุทั้ง 2 รูป เลือกใช้กลวิธีโน้มน้าวที่หลากหลายผสมผสานกันในการเรียบเรียงข้อความในหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนาเพื่อปรับเปลี่ยนความคิดความเชื่อของผู้อ่าน ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้อ่านมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาในที่สุด

คำสำคัญ: กลวิธีโน้มน้าว, ภาษาโน้มน้าว, หนังสือธรรมะทางพุทธศาสนา

ABSTRACT

This research article aims to study the hortatory strategies in Buddhist dharma books of PhraMahaVudhijayaVajiramedhi and PhraMahaSompongTalaputto. The language data collected for the study was derived from texts in Buddhist dharma books written by PhraMahaVudhijayaVajiramedhi and PhraMahaSompongTalaputto. The statistical analysis was percentages. The study showed that there

were nine types of hortatory strategies PhraMahaVudhijayaVajiramedhi applied in his dharma books namely expression of cause and result (23.19%), asking questions (21.47%), expression of differences (16.74%), expression of opinions (12.24%), expression of conditions (9.73%), comparisons (5.39%), commands (5.17%), reference of Buddhist expression (3.23%) and expression of examples (2.84%). However, PhraMahaSompongTalaputto applied his nine types of hortatory strategies from most to least favorably as follows: expression of cause and result (22.56%), expression of differences (20.64%), expression of opinions (19.47%), asking questions (15.04%), expression of conditions (9.17%), comparisons (5.65%), commands (4.17%), expression of examples (2.26%) and reference of Buddhist expression (1.04%). It is concluded that both monks integrated various types of hortatory strategies in writing their dharma books to change readers' thoughts and beliefs. That might influence readers to have Buddhist desired characteristics that complied with Buddhist teachafter all.

Keywords: Hortatory Strategy, Hortatory Discourse, Buddhist Dharma Book

บทนำ

พุทธศาสนาเป็นศาสนาสำคัญศาสนาหนึ่งของโลกและถือได้ว่าเป็นศาสนาประจำชาติไทย คนไทยส่วนใหญ่ตั้งแต่โบราณกาลมีความเชื่อและศรัทธาในหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนา ซึ่งนำไปสู่การยึดถือและปฏิบัติตาม รวมทั้งเผยแผ่พระธรรมคำสอนสู่ผู้อื่นในสมัยต่อมา การเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาสามารถกระทำได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การเทศนาธรรม การปาฐกถาธรรม และการสนทนาธรรม การเผยแผ่หลักธรรมคำสอนด้วยวิธีเหล่านี้ เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้เรียนรู้และประพฤติปฏิบัติตามศีลธรรมจรรยาทางพุทธศาสนา ทั้งนี้ การเทศนาธรรมในสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนาเป็นการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนรูปแบบหนึ่งที่กำลังได้รับความนิยมในปัจจุบัน โดยผู้อ่านทั้งที่เป็นพุทธศาสนิกชนและผู้สนใจศึกษาคำสอนทางพุทธศาสนาสามารถเลือกซื้อหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนาที่มีวางจำหน่ายอย่างแพร่หลายในร้านหนังสือโดยทั่วไป

ภาษาที่ใช้ในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนารวมทั้งคำสอนของศาสนาอื่น ๆ เป็นภาษาประเภทหนึ่งที่จัดอยู่ในกลุ่มภาษาโน้มน้าว (Hortatory discourse) (Longacre, 1983, pp. 1-42; 1976, pp. 197-231) ซึ่งหมายถึงภาษาาระดับข้อความที่มีคุณลักษณะสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ ประการที่หนึ่ง ภาษาโน้มน้าวเป็นภาษาที่เน้นผู้รับสารเป็นหลัก (addressee-oriented) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือภาษาโน้มน้าวเป็นภาษาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับเปลี่ยนความคิดและความเชื่อ ซึ่งอาจนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้รับสารให้เป็นไปตามความประสงค์ของผู้ส่งสาร และประการที่สอง ภาษาโน้มน้าวเป็นภาษาที่แสดงให้เห็นกลวิธีโน้มน้าวประเภทต่างๆ เช่น การแสดงเงื่อนไข การแสดงสาเหตุ การใช้คำสั่ง และการใช้คำถามเชิงวาทีศิลป์

จากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ภาษาโน้มน้าวในหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนาที่จัดพิมพ์เผยแพร่ด้วยภาษาไทยในปัจจุบันก็แสดงให้เห็นกลวิธีโน้มน้าวที่สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องภาษาโน้มน้าวของลองเอเคอร์(อ้างแล้ว)ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(ก) “ถ้าเราอยากจะรวย อยากรจะมั่งคั่ง ก็ขอให้ เป็นความรวย ความมั่งคั่ง ที่สว่างงามและเปิดเผย”

(ว.วชิรเมธี, 2559ก, น. 28)

(ข) “มันอยู่ที่ใจเรา เพียงแค่เราไม่ทุกข์ ก็มีความสุขแล้ว มิใช่หรือ” (พระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต, 2559, น. 93)

ตัวอย่าง (ก) แสดงให้เห็นกลวิธีโน้มน้าวประเภทการแสดงเงื่อนไข ภาษากวีที่เป็นตัวบ่งชี้กลวิธีนี้ คือ คำเชื่อมบอกเงื่อนไขที่ปรากฏในโครงสร้างภาษา “ถ้า... ก็...” ในข้อความ “ถ้าเราอยากจะรวย อยากจะมั่งคั่ง ก็ขอให้เป็นความรวยที่สง่างามและเปิดเผย” และตัวอย่าง (ข) แสดงให้เห็นกลวิธีโน้มน้าวประเภทการถาม ภาษากวีที่เป็นตัวบ่งชี้กลวิธีนี้ คือถ้อยคำบอกการถาม “มิใช่หรือ” ที่ปรากฏในข้อความ “มันอยู่ที่ใจเรา เพียงแค่เราไม่ทุกข์ ก็มีความสุขแล้ว มิใช่หรือ” ตัวอย่าง (ก) และ ตัวอย่าง (ข) เป็นตัวอย่างที่คัดลอกมาจากข้อความบางส่วนของหนังสือที่เขียนโดยพระมหาภูติชัย วชิรเมธี และหนังสือที่เขียนโดยพระมหาสมปอง ตาลปุตโต ตามลำดับ พระภิกษุทั้ง 2 รูป ดังกล่าวข้างต้นเป็นพระภิกษุรุ่นใหม่ผู้เผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาด้วยวิธีการที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น และเข้าถึงพุทธศาสนิกชนในวงกว้าง อันเป็นเหตุให้ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติหลายรางวัล โดยรางวัลที่พระมหาภูติชัยวชิรเมธีได้รับ เช่น รางวัลพระราชทาน “เสาเสมอธรรมจักรทองคำ” (พ.ศ. 2550) สาขาการประพันธ์หนังสือ จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (ว. วชิรเมธี, 2559 ก) ส่วนรางวัลที่พระมหาสมปองตาลปุตโตได้รับ เช่น รางวัลพระราชทาน “เสาเสมอธรรมจักรทองคำ” (พ.ศ. 2551) สาขาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศ จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (พระมหาสมปอง ตาลปุตโต, 2557)

อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่า ยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีโน้มน้าวในหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนาของพระมหาภูติชัย วชิรเมธี และพระมหาสมปอง ตาลปุตโต โดยใช้แนวคิดของลองเอเคอร์ (อ้างแล้ว) ซึ่งเป็นแนวคิดในสาขาวิชาภาษาศาสตร์มาก่อน การศึกษาวิจัยที่ผ่านมาในอดีต เป็นการศึกษากลวิธีโน้มน้าวของพระภิกษุรูปอื่น เช่น การศึกษาเรื่อง “ภาษาเทศนาแบบพระพยอมกลยาโณ: บทวิเคราะห์วัจนะลักษณะในปาฐกถาธรรม” (เคิร์กเพอร์สัน, 2539) และการศึกษาเรื่อง “การศึกษากลไกภาษาเทศนาของพระปัญญานันทภิกขุและพระพยอมกลยาโณ” (ณัฐพร เหล่าวิเศษกุล, 2547) หรือเป็นการศึกษากลวิธีโน้มน้าวโดยใช้หลักการหรือแนวคิดในสาขาวิชาอื่น เช่น การศึกษาในสาขาวิชานิติศาสตร์พัฒนาการ เรื่อง “กลวิธีการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจในหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า” (อัญชลี ธีรเนตร, 2543) การศึกษาในสาขาวิชาทฤษฎีและการสื่อสาร เรื่อง “กระบวนการและกลวิธีสื่อสารเพื่อถ่ายทอดพุทธธรรมในหนังสือธรรมะของท่าน ว.วชิรเมธี” (ช่อฟ้า เกตุเรืองโรจน์ และอวยพร พานิช, 2554)

จากรายละเอียดเกี่ยวกับภาษาโน้มน้าว ผู้เขียนหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนา และการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับกลวิธีโน้มน้าวดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีคำถามในการวิจัยว่ากลวิธีโน้มน้าวที่ปรากฏใช้ในหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนาของพระมหาภูติชัย วชิรเมธี และพระมหาสมปอง ตาลปุตโต สามารถจำแนกเป็นกี่ประเภท และกลวิธีโน้มน้าวแต่ละประเภทมีความถี่ในการปรากฏมากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเพื่อตอบคำถามข้างต้น โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษากลวิธีโน้มน้าวในหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนาของพระมหาภูติชัย วชิรเมธี และพระมหาสมปอง ตาลปุตโต

ขอบเขตการวิจัย

1. ศึกษากลวิธีโน้มน้าวในหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนาที่เขียนโดยพระมหาภูติชัยวชิรเมธี โดยศึกษาเฉพาะหนังสือที่จัดพิมพ์ครั้งล่าสุด ได้แก่ หนังสือ “เคล็ดลับหัวใจเศรษฐี” (ว. วชิรเมธี, 2559ก) และหนังสือ “ทุกข์ไม่ไปหรือเราไม่ปล่อย” (ว. วชิรเมธี, 2559ข)

2. ศึกษากลวิธีโน้มน้าวในหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนาที่เขียนโดยพระมหาสมปอง ตาลปุตโต โดยศึกษาเฉพาะหนังสือที่จัดพิมพ์ครั้งล่าสุด ได้แก่ หนังสือ “ธรรมะ เฮฮาอารมณ์ดี 24 ชั่วโมง” (พระมหาสมปอง ตาลปุตโต, 2559) และหนังสือ “ชีวิตไม่สิ้นก็ต้องดิ้นนะโยม” (พระมหาสมปอง ตาลปุตโต, 2557)

3. ศึกษากลวิธีโน้มน้าวที่ปรากฏจากรูปภาพที่เป็นข้อความต่อเนื่องซึ่งเกิดจากประโยคหลายประโยครวมกัน ไม่รวมกลวิธีโน้มน้าวที่อาจปรากฏจากภาพถ่าย ภาพวาด สัญลักษณ์ที่ใช้ประกอบข้อความและไม่รวมกลวิธีโน้มน้าวที่อาจปรากฏจากลักษณะที่ใช้เสริมอักษร เช่น อักษรเข้ม อักษรเอน อักษรต่างขนาด และอักษรต่างสี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยคัดเลือกหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนาด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive random sampling) (Leedy and Ormrod, 2015, p. 183) เพื่อศึกษากลวิธีโน้มน้าวในหนังสือที่เขียนโดยพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี และพระมหาสมปอง ตาลปุตโต โดยคัดเลือกหนังสือที่จัดพิมพ์เผยแพร่ครั้งล่าสุดของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี จำนวน 2 เล่ม ได้แก่ หนังสือ “เคล็ดลับหัวใจเศรษฐี” (ว. วชิรเมธี, 2559ก) และหนังสือ “ทุกข์ไม่ไปหรือเราไม่ปล่อย” (ว. วชิรเมธี, 2559ข) และหนังสือที่จัดพิมพ์เผยแพร่ครั้งล่าสุดของพระมหาสมปอง ตาลปุตโต จำนวน 2 เล่ม ได้แก่ หนังสือ “ธรรมะ เฮฮา อารมณ์ดี 24 ชั่วโมง” (พระมหาสมปอง ตาลปุตโต, 2559) และหนังสือ “ชีวิตไม่สิ้นก็ต้องดิ้นนะโยม” (พระมหาสมปอง ตาลปุตโต, 2557) ทั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลภาษาจากการเทศนาธรรมทุกบทในหนังสือที่คัดเลือกไว้ดังกล่าวข้างต้น

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์กลวิธีโน้มน้าวในหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนา ผู้วิจัยใช้แนวคิดที่เป็นพื้นฐานของการวิจัย ได้แก่ แนวคิดเรื่องภาษาโน้มน้าวของลองเอเคอร์ (Longacre, 1983, pp. 1-42; 1976, pp. 197-231) แนวคิดเรื่องภาษาโน้มน้าวหรือชักจูงของชลธิชา บำรุงรักษ์ (2544, น. 174-175) และแนวคิดเรื่องกลวิธีโน้มน้าวของเรนเคมา (Renkema, 2004, p. 212) ในการนี้ ผู้วิจัยจำแนกประเภทของกลวิธีโน้มน้าวในหนังสือธรรมะและนับความถี่ของกลวิธีโน้มน้าวประเภทต่าง ๆ เช่น การแสดงเหตุผล การแสดงความต่าง การถามและการแสดงความเห็น ฯลฯ เพื่อคำนวณค่าร้อยละของกลวิธีโน้มน้าวแต่ละประเภท

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์กลวิธีโน้มน้าวในหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนาของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี และพระมหาสมปอง ตาลปุตโต ปรากฏว่า กลวิธีโน้มน้าวในหนังสือธรรมะมีจำนวน 9 ประเภท เรียงตามลำดับความถี่ในการปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ การแสดงเหตุผล การแสดงความต่าง การถาม การแสดงความเห็น การแสดงเงื่อนไข การเปรียบเทียบ การสั่ง การแสดงตัวอย่าง และการกล่าวอ้างพุทธพจน์ ดังข้อมูลในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 กลวิธีโน้มน้าวในหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนาของพระมหาภูติชัย วชิรเมธีและพระมหาสมปอง ตาลปุตโต

กลวิธีโน้มน้าว	พระมหาภูติชัย วชิรเมธี		พระมหาสมปอง ตาลปุตโต		รวม	
	จำนวน (ครั้ง)	ร้อยละ	จำนวน (ครั้ง)	ร้อยละ	จำนวน (ครั้ง)	ร้อยละ
1. การแสดงเหตุผล	417	23.19	519	22.56	936	22.83
1.1 การแสดงสาเหตุ	277	15.40	335	14.56	612	14.93
1.2 การแสดงผล	140	7.79	184	8.00	324	7.90
2. การแสดงความต่าง	301	16.74	475	20.64	776	18.93
3. การถาม	386	21.47	346	15.04	732	17.86
3.1 การถามเพื่อความ	234	13.02	262	11.39	496	12.10
3.2 การถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธ	148	8.23	78	3.39	226	5.52
3.3 การถามให้เลือก	4	0.22	6	0.26	10	0.24
4. การแสดงความเห็น	220	12.24	448	19.47	668	16.30
5. การแสดงเงื่อนไข	175	9.73	211	9.17	386	9.42
6. การเปรียบเทียบ	97	5.93	130	5.65	227	5.54
6.1 การเปรียบขั้นเสมอ	69	3.84	94	4.09	163	3.98
6.2 การเปรียบขั้นกว่า	28	1.55	36	1.56	64	1.56
7. การสั่ง	93	5.17	96	4.17	189	4.61
7.1 การสั่งไม่ให้ปฏิบัติ	81	4.50	71	3.08	152	3.71
7.2 การสั่งให้ปฏิบัติ	12	0.67	25	1.09	37	0.90
8. การแสดงตัวอย่าง	51	2.84	52	2.26	103	2.51
9. การกล่าวอ้างพุทธพจน์	58	3.23	24	1.04	82	2.00
รวม	1,798	100.00	2,301	100.00	4,099	100.00

ตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า กลวิธีโน้มน้าวที่ปรากฏใช้มากที่สุดในหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนา คือ การแสดงเหตุผล (ร้อยละ 22.83) รองลงมาคือการแสดงความต่าง (ร้อยละ 18.93) การถาม (ร้อยละ 17.86) และการแสดงความเห็น (ร้อยละ 16.30) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกลวิธีโน้มน้าวของพระมหาภูติชัย วชิรเมธี และพระมหาสมปอง ตาลปุตโต พบว่า พระภิกษุทั้ง 2 รูป เลือกใช้กลวิธีโน้มน้าวประเภทการแสดงเหตุผลมากที่สุด สอดคล้องกัน (พระมหาภูติชัย วชิรเมธี ร้อยละ 23.19 และพระมหาสมปอง ตาลปุตโต ร้อยละ 22.56) อย่างไรก็ตาม กลวิธีโน้มน้าวที่ปรากฏใช้มากเป็นอันดับที่ 2 ของพระมหาภูติชัย วชิรเมธี คือ การถาม (ร้อยละ 21.47) แต่พระมหาสมปอง ตาลปุตโต คือ การแสดงความต่าง (ร้อยละ 20.64) ส่วนกลวิธีที่ปรากฏใช้มากเป็นอันดับที่ 3 และอันดับที่ 4 ของพระมหาภูติชัย วชิรเมธี คือ การแสดงความต่าง (ร้อยละ 16.74) และการแสดงความเห็น (ร้อยละ 12.24) ตามลำดับ ในขณะที่พระมหาสมปอง ตาลปุตโต คือ การแสดงความเห็น (ร้อยละ 19.47) และการถาม (ร้อยละ 15.04) ตามลำดับ กลวิธีโน้มน้าวประเภทต่าง ๆ ดังกล่าวในตารางข้างต้นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การแสดงเหตุผล

การแสดงเหตุผล หมายถึง การกล่าวถึงเรื่องที่ทำให้เกิดผล หรือการกล่าวถึงสิ่งที่เกิดจากการกระทำ การแสดงเหตุผลในหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนาของพระมหาภูติชัย วชิรเมธี และพระมหาสมปอง ตาลปุตโต สามารถจำแนกออกเป็น 2 ประเภทย่อย ได้แก่ การแสดงสาเหตุ และการแสดงผล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 การแสดงสาเหตุ

การแสดงสาเหตุ หมายถึงการกล่าวถึงเรื่องหรือสิ่งที่ทำให้เกิดผล จากการวิเคราะห์ข้อความในหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนาพบว่า ภาษารูปภาพที่เป็นตัวบ่งชี้การแสดงผลของพระมหาภูติชัย วชิรเมธี คือคำเชื่อมบอกเหตุ ซึ่งมีจำนวน 3 คำ เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ คำว่า “เพราะ” “ด้วย” และ “เพื่อ” ส่วนภาษารูปภาพที่เป็นตัวบ่งชี้การแสดงผลของพระมหาสมปอง ตาลปุตโต คือคำเชื่อมบอกเหตุ ซึ่งมีจำนวน 3 คำ เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ คำว่า “เพราะ” “เพื่อ” และ “ด้วย” คำเชื่อมบอกเหตุเหล่านี้ปรากฏหน้าข้อความที่มีความหมายแสดงสาเหตุ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(1) “มนุษย์เราทุกวันนี้ประสบความล้มเหลว เพราะทุจริตคิดคดคอร์รัปชัน”(ว.วชิรเมธี, 2559ก, น. 27)

(2) “เมื่อมองย้อนไปอาตมากลับรู้สึกอยากจะขอบคุณความลำบากที่ผ่านมา อยากจะขอบคุณอุบัติเหตุ ความไม่สมบูรณ์แบบ เพราะสิ่งเหล่านี้ได้สร้างวัคซีนให้กับจิตใจ สร้างความกล้า และความแกร่งให้กับอาตมา” (พระมหาสมปอง ตาลปุตโต, 2557, น. 43)

ตัวอย่างที่ (1) แสดงให้เห็นการแสดงผล สาเหตุ รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้คือคำว่า “เพราะ” ที่ปรากฏหน้าข้อความแสดงผล สาเหตุ ได้แก่ “ทุจริตคิดคดคอร์รัปชัน” ข้อความนี้เป็นสาเหตุของเรื่องที่กล่าวไว้ในข้อความ “มนุษย์เราทุกวันนี้ประสบความล้มเหลว” และตัวอย่างที่ (2) แสดงให้เห็นรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้วิธีการแสดงผล สาเหตุ คือ คำเชื่อมบอกเหตุ คำว่า “เพราะ” ที่ปรากฏหน้าข้อความ “สิ่งเหล่านี้ได้สร้างวัคซีนให้กับจิตใจ...และความแกร่งให้กับอาตมา” ซึ่งเป็นข้อความที่มีความหมายแสดงผลของข้อความหน้าคำเชื่อม ได้แก่ “เมื่อมองย้อนไปอาตมา กลับรู้สึกอยากจะขอบคุณความลำบากที่ผ่านมา...ความไม่สมบูรณ์แบบ”

1.2 การแสดงผล

การแสดงผล หมายถึง การกล่าวถึงเรื่องหรือสิ่งที่เกิดจากการกระทำ จากการวิเคราะห์ข้อความในหนังสือธรรมะพบว่า ภาษารูปภาพที่เป็นตัวบ่งชี้การแสดงผลของพระมหาภูติชัย วชิรเมธีคือคำเชื่อมบอกผล จำนวน 4 คำ เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ คำว่า “จึง” “จน” “กระทั่ง” และ “จนกระทั่ง” ส่วนภาษารูปภาพที่เป็นตัวบ่งชี้การแสดงผลของพระมหาสมปอง ตาลปุตโต คือ คำเชื่อมบอกผล ซึ่งมีจำนวน 4 คำ เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ คำว่า “จึง” “จน” “จนกระทั่ง” และ “กระทั่ง” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(3) “พระพุทธเจ้าทรงงานหนักมาตลอดชีวิต จึงได้รับการยกย่องให้เป็นศาสดาเอกของโลก” (ว.วชิรเมธี, 2559 ก, น. 15)

(4) “วิธีการของคนญี่ปุ่น ที่มักจะเป็นคนมองการณ์ไกล มีวิสัยทัศน์ วางแผนระยะยาว จึงทำให้ธุรกิจขยายตัวไปยังประเทศต่าง ๆ เกือบทั่วโลก” (พระมหาสมปอง ตาลปุตโต, 2559, น. 151)

ตัวอย่างที่ (3) แสดงให้เห็นกลวิธีโน้มน้าวประเภทการแสดงผลที่มีตัวบ่งชี้คือคำเชื่อมบอกผล คำว่า “จึง” ซึ่งใช้หน้าข้อความ “ได้รับการยกย่องให้เป็นศาสดาเอกของโลก” ข้อความนี้เป็นผลที่เกิดจากการกระทำในข้อความ “พระพุทธเจ้าทรงงานหนักมาตลอดชีวิต” สำหรับตัวอย่างที่ (4) มีตัวบ่งชี้การแสดงผลคือคำเชื่อมบอกผล ได้แก่ คำว่า “จึง” คำเชื่อมคำนี้ใช้หน้าข้อความ “ทำให้ธุรกิจขยายตัวไปยังประเทศต่าง ๆ เกือบทั่วโลก” ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากข้อความ “วิธีการของคนญี่ปุ่น... มีวิสัยทัศน์ วางแผนระยะยาว”

2. การแสดงความต่าง

การแสดงความต่าง หมายถึง การกล่าวถึงข้อความที่มีความหมายไม่สอดคล้องกันหรือตรงข้ามกัน จากการวิเคราะห์ข้อความในหนังสือธรรมะพบว่า พระมหาจุฑาชัย วชิรเมธี เลือกใช้รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้การแสดงความต่าง คือ คำเชื่อมบอกความขัดแย้งเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อยได้แก่ คำว่า “แต่” “แม้” “ถึง” “ทั้ง” “เพียงแต่” “แม้แต่” “ทั้ง ๆ” “แม้ว่า” “ถึงแม้” “ถึงแม้ว่า” และ “แต่ทว่า” ส่วนพระมหาสมปอง ตาลปุตโต เลือกใช้รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้การแสดงความต่าง คือคำเชื่อมบอกความขัดแย้ง เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ คำว่า “แต่” “แม้” “แม้แต่” “ถึง” “ถึงแม้” “ทั้ง” และ “แม้ว่า” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(5) “ชื่อเสียงไม่ได้เกิดจากการสร้างภาพ แต่เกิดจากการสร้างตัว” (ว.วชิรเมธี, 2559ก, น. 79)

(6) “ความมีชื่อเสียงก็ดีตรงที่เป็นสะพาน ไม่ใช่เอาไว้ข้ามดาวหรงกะ แต่เป็นสะพานให้อาตมาได้มีโอกาสเผยแผ่ธรรมมากขึ้น มีคนรู้จักมากขึ้น” (พระมหาสมปอง ตาลปุตโต, 2559, น. 140)

ตัวอย่างที่ (5) แสดงให้เห็นรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้การแสดงความต่าง ได้แก่ คำเชื่อมบอกความขัดแย้งคำว่า “แต่” ที่ปรากฏหน้าข้อความ “เกิดจากการสร้างตัว” ซึ่งมีความหมายไม่สอดคล้องกับข้อความ “ชื่อเสียงไม่ได้เกิดจากการสร้างภาพ” ส่วนตัวอย่างที่ (6) แสดงให้เห็นรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้ ได้แก่ คำเชื่อมบอกความขัดแย้ง คำว่า “แต่” ที่ปรากฏหน้าข้อความ “เป็นสะพานให้อาตมาได้มีโอกาสเผยแผ่ธรรมมากขึ้น...” ข้อความนี้มีความหมายที่ไม่สอดคล้องกับข้อความ “ความมีชื่อเสียงก็ดีตรงที่เป็นสะพาน ไม่ใช่เอาไว้ข้ามดาวหรงกะ”

3. การถาม

การถาม หมายถึง การที่ผู้เขียนกล่าวข้อความเพื่อให้ผู้อ่านคิดใคร่ครวญและพิจารณาหาคำตอบด้วยตัวผู้อ่านเอง หรือผู้เขียนอาจเป็นผู้ตอบคำถามนั่นเองก็ได้จากการวิเคราะห์ข้อความในหนังสือธรรมะ พบว่า การถามจำแนกออกเป็น 3 ประเภทย่อย ได้แก่ การถามเนื้อความ การถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธ และการถามให้เลือก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 การถามเนื้อความ

การถามเนื้อความ หมายถึงการกล่าวข้อความเพื่อให้ได้คำตอบที่เป็นเนื้อความหรือสาระของข้อความจากการวิเคราะห์ข้อความพบว่า รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้กลวิธีนี้คือคำที่มีความหมายแสดงการถามเพื่อให้ตอบเนื้อความโดยพระมหาจุฑาชัย วชิรเมธีเลือกใช้คำต่าง ๆ เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ คำว่า “ไหน” “อะไร” “ทำไม” “ใคร” “อย่างไร” “เท่าไร” “กี่” “เมื่อไร” “เมื่อไหร่” และ “เท่าไหร่” ส่วนพระมหาสมปอง ตาลปุตโต เลือกใช้คำต่าง ๆ เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ คำว่า “อะไร” “ใคร” “ไหน” “ทำไม” “อย่างไร” “ยังงี้” “เท่าไหร่” “เมื่อไหร่” และ “เท่าไร” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(7) “เราจะเป็นคนชนิดไหน ลองพิจารณาดูให้ดี สถานภาพทางการเงินของเราแค่ไหน” (ว.วชิรเมธี, 2559ก, น. 22)

(8) “การอยู่กับปัจจุบันจะทำให้เรารู้ว่า ขณะนี้เรากำลังทำอะไรอยู่ เดี๋ยวนี้ ตอนนี้ อะไรกำลังเกิดขึ้นกับเราบ้าง” (พระมหาสมปอง ตาลปุตโต, 2559, น. 134)

ตัวอย่างที่ (7) แสดงให้เห็นการถามเนื้อความ ตัวบ่งชี้ในตัวอย่างนี้ คือ คำว่า “ไหน” ที่ปรากฏในข้อความ “เราจะเป็นคนชนิดไหน... สถานภาพทางการเงินของเราแค่ไหน...” ส่วนตัวอย่างที่ (8) แสดงให้เห็นรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้กลวิธีถามเนื้อความ คือคำว่า “อะไร” ที่ปรากฏในข้อความ “...ขณะนี้เรากำลังทำอะไรอยู่... อะไรกำลังเกิดขึ้นกับเราบ้าง”

3.2 การถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธ

การถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธ หมายถึงการกล่าวข้อความเพื่อให้ได้คำตอบที่เป็นการตอบรับหรือปฏิเสธจากการวิเคราะห์ข้อความ พบว่า รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้กลวิธีนี้คือคำที่มีความหมายแสดงการถามเพื่อให้ตอบรับหรือปฏิเสธโดยพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี เลือกใช้คำต่าง ๆ เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่คำว่า “ไหม” “หรือ” “หรือไม่” “หรือยัง” และ “หรือเปล่า” ในทำนองเดียวกัน พระมหาสมปอง ตาลปุตโต เลือกใช้คำต่าง ๆ เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย คำว่า “ไหม” “หรือ” “หรือเปล่า” “หรือไม่” และ “หรือยัง” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(9) “อุปนิสัยอย่างเรา ปากอย่างเราจะขายของได้ไหม รู้จักคะขาไหม รู้จัก อ่อนหวานขานเพราะไหม”
(ว.วชิรเมธี, 2559ก, น. 52)

(10) “หัดคิด วิเคราะห์ แยกแยะ จะได้ไม่ตกเป็นเหยื่อ อย่างเมื่อคราวที่เคยมีปรากฏการณ์ “ปลาบู๋” ยังพอจำกันได้ใช่ไหม” (พระมหาสมปอง ตาลปุตโต, 2559, น. 103)

ตัวอย่างที่ (9) แสดงให้เห็นการถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้ในตัวอย่างนี้ คือ คำว่า “ไหม” ที่ปรากฏในการซ้ำโครงสร้างบางส่วน คือ “...ไหม รู้จัก...ไหม รู้จัก...ไหม” ในข้อความ “ปากอย่างเราจะขายของได้ไหม รู้จักคะขาไหม รู้จักอ่อนหวานขานเพราะไหม” และตัวอย่างที่ (10) แสดงให้เห็นรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้กลวิธีถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธ ได้แก่ คำว่า “ไหม” ซึ่งปรากฏท้ายข้อความ “...ยังพอจำกันได้ใช่ไหม”

3.3 การถามให้เลือก

การถามให้เลือก หมายถึงการกล่าวข้อความเพื่อให้ได้คำตอบที่เป็นการเลือกตอบจากตัวเลือกที่กำหนดไว้ ตัวเลือกใดตัวเลือกหนึ่ง จากการวิเคราะห์ข้อความในหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนาของพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธี และพระมหาสมปอง ตาลปุตโตพบว่า รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้กลวิธีนี้คือคำเชื่อมบอกความให้เลือกเอา ที่ปรากฏใช้เพียงคำเดียว ได้แก่ คำว่า “หรือ” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(11) “ไปที่ไหนแล้วไม่มีคนยกย่องชื่อเสียงนั้นกลับมาทุกข์แทบล้มประดาตายอีกอย่างนี้จะเรียกว่า เราเป็นของชื่อเสียง หรือชื่อเสียงเป็นของเรา” (ว.วชิรเมธี, 2559ข, น. 104)

(12) “แล้วเราจะเลือกเอาความสุขหรือทุกข์ดี” (พระมหาสมปอง ตาลปุตโต, 2559, น. 121)

ตัวอย่างที่ (11) แสดงให้เห็นการถามให้เลือก รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้ ได้แก่ คำว่า “หรือ” ที่ปรากฏในโครงสร้างภาษา “...เป็นของ... หรือ...เป็นของ...” ในข้อความ “เราเป็นของชื่อเสียง หรือชื่อเสียงเป็นของเรา” ข้อความนี้เป็นการถามเพื่อให้เลือกตอบอย่างใดอย่างหนึ่งระหว่าง “เราเป็นของชื่อเสียง” หรือ “ชื่อเสียงเป็นของเรา” และตัวอย่างที่ (12) แสดงให้เห็นรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ คำว่า “หรือ” ที่ปรากฏในข้อความ “แล้วเราจะเลือกเอาความสุขหรือทุกข์ดี” โดยตัวเลือกในข้อความที่มีให้เลือกคือ “ความสุข” หรือ “ทุกข์”

4. การแสดงความเห็น

การแสดงความเห็น หมายถึงการกล่าวข้อความเพื่อนำเสนอ ความรู้ ความเข้าใจ หรือความเชื่อของผู้เขียนที่มีต่อเรื่องหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากการวิเคราะห์ข้อความในหนังสือธรรมะของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี และพระมหาสมปอง ตาลปุตโตพบว่า รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้การแสดงความเห็นคือคำบอกความเห็นโดยพระมหาวุฒิชัยวชิรเมธีเลือกใช้คำต่าง ๆ เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ คำว่า “ต้อง” “ควร” “ย่อม” “อาจจะ” “ควรจะ” “คง” “น่าจะ” “อาจ” “คงจะ” “ควรจะต้อง” และ “คงต้อง” ส่วนพระมหาสมปอง ตาลปุตโต เลือกใช้คำต่าง ๆ เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ คำว่า “ต้อง” “อาจจะ” “คง” “คงจะ” “จะต้อง” “อาจ” “น่าจะ” “ควร” “ย่อม” “ควรจะ” “คงต้อง” “ควรจะต้อง” และ “ถึงจะต้อง” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(13) “เราทั้งหลายควรจะต้องรู้จักเปลี่ยนตัวเองจากวาณิชให้เป็นเศรษฐีบ้าง คือเปลี่ยนเงินให้เป็นประโยชน์สาธารณะบ้าง และต้องรู้จักเปลี่ยนเงินเป็นบุญ เป็นทุนเป็นธรรม รวมไปถึงต้องรู้จักฝากชื่อเสียงเรียงนามเอาไว้ในโลกให้เพื่อนมนุษย์เห็นแล้วรู้สึกว้าขื่อนี่เป็นชื่อที่ให้แรงบันดาลใจแก่ฉัน” (ว.วชิรเมธี, 2559ก, น. 127)

(14) “วิธีสกัดกั้นความโหดร้ายต้องใช้พลังแห่งความเมตตาเข้ามาเจือจาง” (พระมหาสมปอง ตาลปุตโต, 2559, น. 84)

ตัวอย่างที่ (13) แสดงให้เห็นกลวิธีโน้มน้าวประเภทการแสดงความเห็น รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ คำว่า “ควรจะต้อง” และ “ต้อง” ที่ปรากฏในโครงสร้างภาษาซึ่งเป็นการซ้ำบางส่วน ได้แก่ “...ควรจะต้องรู้จัก... ต้องรู้จัก... ต้องรู้จัก...” ในข้อความ “เราทั้งหลายต้องรู้จักเปลี่ยนตัวเอง... ต้องรู้จักเปลี่ยนเงิน... ต้องรู้จักฝากชื่อเสียงเรียงนาม...” ส่วนตัวอย่างที่ (14) แสดงให้เห็นกลวิธีการแสดงความเห็น ที่มีตัวบ่งชี้ ได้แก่ คำบอกความเห็น คำว่า “ต้อง” ที่ปรากฏระหว่างข้อความ “วิธีสกัดกั้นความโหดร้าย” และ “ใช้พลังแห่งความเมตตาเข้ามาเจือจาง”

5. การแสดงเงื่อนไข

การแสดงเงื่อนไข หมายถึง การกล่าวข้อความที่มีความหมายแสดงการคาดคะเนโดยมีเงื่อนไขหรือข้อแม้ตามที่กำหนดไว้ จากการวิเคราะห์ข้อความในหนังสือธรรมะของพระมหาจุฑาชัย วชิรเมธี และพระมหาสมปอง ตาลปุตโตพบว่า รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้การแสดงเงื่อนไขคือคำเชื่อมบอกเงื่อนไขโดยพระมหาจุฑาชัย วชิรเมธีเลือกใช้คำเชื่อม 3 คำเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่คำว่า “ถ้า” “หาก” และ “ถ้าหาก” ส่วนพระมหาสมปอง ตาลปุตโต เลือกใช้คำเชื่อม 2 คำเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ คำว่า “ถ้า” และ “หาก” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(15) “ถ้าเราพูดถึงใครสักคนในทางที่ดี คนคนนั้น ก็จะพูดถึงเราในทางที่ดี ถ้าเราพูดถึงใครในทางที่เสีย คนคนนั้นก็จะพูดถึงเราในทางที่เสียตั้งแต่หันหลังกลับ” (ว.วชิรเมธี, 2559ข, น. 65)

(16) “ถ้าเรามีทุกข์แล้วยึดทุกข์ไม่ปล่อยวาง เราก็จะยิ่งทุกข์มาก ถ้าไม่ยอมทุกข์มาก ก็ต้องรู้จักปล่อย รู้จักวาง” (พระมหาสมปอง ตาลปุตโต, 2559, น. 121)

ตัวอย่างที่ (15) แสดงให้เห็นว่าการแสดงเงื่อนไขมีรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้คือคำว่า “ถ้า” ซึ่งปรากฏในการซ้ำโครงสร้างภาษา “ถ้าเราพูดถึงใคร... ในทางที่... คนคนนั้นก็จะพูดถึงเราในทางที่... ถ้าเราพูดถึงใครในทางที่... คนคนนั้นก็จะพูดถึงเราในทางที่...” โดยข้อความ “ถ้าเราพูดถึงใครสักคนในทางที่ดี” และข้อความ “ถ้าเราพูดถึงใครในทางที่เสีย” เป็นเงื่อนไขของข้อความ “คนคนนั้น ก็จะพูดถึงเราในทางที่ดี” และข้อความ “คนคนนั้นก็จะพูดถึงเราในทางที่เสีย” ตามลำดับ และตัวอย่างที่ (16) มีรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้การแสดงเงื่อนไข คือ คำเชื่อมบอกเงื่อนไข คำว่า “ถ้า” ซึ่งปรากฏในการซ้ำโครงสร้างภาษาทุกส่วน “ถ้า...ก็... ถ้า...ก็...” ในข้อความ “ถ้าเรามีทุกข์แล้วยึดทุกข์ไม่ปล่อยวาง เราก็จะยิ่งทุกข์มาก ถ้าไม่ยอมทุกข์มาก ก็ต้องรู้จักปล่อยวาง” โดยข้อความ “เรามีทุกข์แล้วยึดทุกข์ไม่ปล่อยวาง” และข้อความ “ไม่ยอมทุกข์มาก” เป็นเงื่อนไขของข้อความ “เราก็จะยิ่งทุกข์มาก” และข้อความ “ก็ต้องรู้จักปล่อย รู้จักวาง” ตามลำดับ

6. การเปรียบเทียบ

การเปรียบเทียบ หมายถึงการกล่าวข้อความเพื่อเทียบเคียงให้เห็นลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เหมือนกับอีกสิ่งหนึ่งหรือเหนือกว่าอีกสิ่งหนึ่งการเปรียบเทียบในหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนาของพระมหาจุฑาชัยวชิรเมธี และพระ

มหาสมปอง ตาลปุตโต สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภทย่อย ได้แก่ การเปรียบเทียบชั้นเสมอ และการเปรียบเทียบชั้นกว่า ดังรายละเอียดต่อไปนี้

6.1 การเปรียบเทียบชั้นเสมอ

การเปรียบเทียบชั้นเสมอ หมายถึง การกล่าวข้อความเพื่อเทียบเคียงให้เห็นลักษณะที่เหมือนกันระหว่างสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งจากการวิเคราะห์ข้อความพบว่า ภาษารูปแบบที่เป็นตัวบ่งชี้กลวิธีนี้ คือคำที่มีความหมายแสดงการเปรียบเทียบชั้นเสมอโดยพระมหาจุฬาลงกรณ วชิรเมธีเลือกใช้คำต่าง ๆ เรียงลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ คำว่า “เหมือน” “ดั่ง” “ดัง” “เสมือน” “เท่ากับ” “เปรียบ” “ราว” “เปรียบเสมือน” “เปรียบดั่ง” “เทียบเท่า” และพระมหาสมปอง ตาลปุตโต เลือกใช้คำต่าง ๆ เรียงลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ คำว่า “เหมือน” “เปรียบ” “ราว” “เท่ากับ” “ดุจ” “เปรียบเทียบ” “เปรียบเสมือน” “เปรียบเหมือน” “คล้าย” และ “เท่าเทียม” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(17) “มีครูบาอาจารย์น้อยรูปที่จะวางตนเหมือนแท่งทองชมพูช” (วชิรเมธี, 2559, น. 109)

(18) “ทำดีเหมือนน้ำ ทำบาปเหมือนเกลือ” (พระมหาสมปอง ตาลปุตโต, 2559, น. 111)

ตัวอย่างที่ (17) แสดงให้เห็นการเปรียบเทียบชั้นเสมอ ภาษารูปแบบที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ คำว่า “เหมือน” ที่ปรากฏระหว่างข้อความที่มีความหมายแสดงการเปรียบเทียบชั้นเสมอ ได้แก่ “มีครูบาอาจารย์น้อยรูปที่จะวางตน” และ “แท่งทองชมพูช” และตัวอย่างที่ (18) แสดงให้เห็นว่าการเปรียบเทียบชั้นเสมอ มีภาษารูปแบบที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ คำว่า “เหมือน” ซึ่งปรากฏในการซ้ำโครงสร้างภาษา “ทำ...เหมือน... ทำ...เหมือน...” ในข้อความ “ทำดีเหมือนน้ำ ทำบาปเหมือนเกลือ” โดยข้อความ “ทำดี” และ “ทำบาป” มีลักษณะเทียบเคียงกับคำว่า “น้ำ” และ “เกลือ” ตามลำดับ

6.2 การเปรียบเทียบชั้นกว่า

การเปรียบเทียบชั้นกว่า หมายถึง การกล่าวข้อความเพื่อเทียบเคียงให้เห็นลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่มีลักษณะเหนือกว่าอีกสิ่งหนึ่ง จากการวิเคราะห์ข้อความ พบว่า ภาษารูปแบบที่เป็นตัวบ่งชี้กลวิธีนี้คือคำที่มีความหมายแสดงการเปรียบเทียบชั้นกว่าโดยพระมหาจุฬาลงกรณ วชิรเมธีเลือกใช้คำต่าง ๆ เรียงลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ คำว่า “กว่า” “มากกว่า” “ดีกว่า” “เหนือกว่า” “ประเสริฐกว่า” “ยิ่งกว่า” และ “หนักกว่า” สำหรับพระมหาสมปอง ตาลปุตโต เลือกใช้คำต่าง ๆ เรียงลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ คำว่า “กว่า” “มากกว่า” “ดีกว่า” และ “ยิ่งกว่า” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(19) “ในการจับจ่ายใช้สอย ให้คำนึงถึงคุณค่าที่แท้จริงมากกว่าคุณค่าเทียม” (วชิรเมธี, 2559, น. 20)

(20) “เขาจะสอนให้ลูกดูแลตัวเองตั้งแต่เด็ก จะต้องมิวินัยมีความอดทนสูง สอนให้เขารู้จักวิเคราะห์ให้เหตุผลมากกว่าท่องจำ” (พระมหาสมปอง ตาลปุตโต, 2559, น. 150)

ตัวอย่างที่ (19) แสดงให้เห็นกลวิธีการเปรียบเทียบชั้นกว่า ภาษารูปแบบที่เป็นตัวบ่งชี้ในตัวอย่างนี้คือคำว่า “มากกว่า” ที่ปรากฏระหว่างข้อความ “...คุณค่าที่แท้จริง” และ “คุณค่าเทียม” ทั้งสองข้อความนี้ มีความหมายที่แสดงการเปรียบเทียบว่า คุณค่าที่แท้จริงมีลักษณะเหนือกว่าคุณค่าเทียม ส่วนตัวอย่างที่ (20) แสดงให้เห็นภาษารูปแบบที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ คำว่า “มากกว่า” ซึ่งปรากฏระหว่างข้อความที่มีความหมายแสดงการเปรียบเทียบชั้นกว่า คือ “เหตุผล” มีลักษณะที่เหนือกว่า “ท่องจำ”

7. การสั่ง

การสั่ง หมายถึง การบอกแนวทางตามหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนา เพื่อให้ผู้อ่านงดเว้นหรือประพฤติปฏิบัติตามที่บอกกล่าวไว้การสั่งในหนังสือธรรมะของพระมหาจุฬาลงกรณ วชิรเมธี และพระมหาสมปอง ตาลปุตโต สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภทย่อย ได้แก่ การสั่งไม่ให้ปฏิบัติ และการสั่งให้ปฏิบัติ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

7.1 การสั่งไม่ให้ปฏิบัติ

การสั่งไม่ให้ปฏิบัติ หมายถึง การบอกแนวทางตามหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนา เพื่อให้ผู้อ่านงดเว้นการประพฤติปฏิบัติตามที่ผู้เขียนบอกกล่าวไว้ จากการวิเคราะห์ข้อความ พบว่า ภาษากฎที่เป็นตัวบ่งชี้การสั่งประเภทนี้คือ คำบอกการสั่งหรือคำที่มีความหมายให้งดเว้นการกระทำโดยพระมหากษัตริย์ วชิรเมธีเลือกใช้คำ 3 คำ เรียงลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ คำว่า “อย่า” “จงอย่า” และ “ห้าม” ส่วนพระมหาสมปอง ตาลปุตโต เลือกใช้คำ 2 คำ เรียงลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ คำว่า “อย่า” และ “ห้าม” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(21) “อย่าทำงานมากเกินไป อย่าเสี่ยงอันตรายมากเกินไป อย่ายึดติดถือมั่นมากเกินไป” (ว.วชิรเมธี, 2559 ก,น. 40)

(22) “อาตมามีคำแนะนำในเรื่องทำบุญคือ ก่อนให้อย่าสงสย ขณะให้อย่าสับสน ให้ไปแล้วอย่าเสียดาย” (พระมหาสมปอง ตาลปุตโต, 2559, น. 114)

ตัวอย่างที่ (21) แสดงให้เห็นการสั่งไม่ให้ปฏิบัติรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้คือคำว่า “อย่า” ซึ่งปรากฏในการซ้ำโครงสร้างภาษาทุกส่วน ได้แก่ “อย่า...มากเกินไป อย่า...มากเกินไป อย่า...มากเกินไป” ในข้อความ “อย่าทำงานมากเกินไป อย่าเสี่ยงอันตรายมากเกินไป อย่ายึดติดถือมั่นมากเกินไป” และตัวอย่างที่ (22) แสดงให้เห็นว่า กลวิธีการสั่งไม่ให้ปฏิบัติมีรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ คำว่า “อย่า” ซึ่งปรากฏในการซ้ำโครงสร้างภาษาทุกส่วน ได้แก่ “...อย่า... ...อย่า... ...อย่า...” ในข้อความ “...ก่อนให้อย่าสงสย ขณะให้อย่าสับสน ให้ไปแล้วอย่าเสียดาย”

7.2 การสั่งให้ปฏิบัติ

การสั่งให้ปฏิบัติ หมายถึง การบอกแนวทางตามหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนา เพื่อให้ผู้อ่านประพฤติปฏิบัติตามที่ผู้เขียนกล่าวไว้ จากการวิเคราะห์ข้อความในหนังสือธรรมะของพระมหากษัตริย์ วชิรเมธีและพระมหาสมปอง ตาลปุตโต พบว่า ภาษากฎที่เป็นตัวบ่งชี้การสั่งประเภทนี้คือคำบอกการสั่งที่ปรากฏใช้เพียงคำเดียว ได้แก่ คำว่า “จง” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(23) “จงรักษาคุณภาพใจให้ดี ป้อนความสุข ป้อนธรรมะให้ใจ ชีวิตจะถูกรอกแบบมาจากด้านใน และแสดงตัวออกมาด้านนอก เป็นความร่มเย็นเป็นสุข” (ว.วชิรเมธี, 2559ข,น. 137)

(24) “เราจงเลือกคิดแต่สิ่งที่ดี ๆ สิ่งที่จะทำให้เรามีความหวัง มีความสุข” (พระมหาสมปอง ตาลปุตโต, 2559, น. 119)

ตัวอย่างที่ (23) แสดงกลวิธีโน้มน้าวประเภทการสั่งให้ปฏิบัติ ภาษากฎที่เป็นตัวบ่งชี้กลวิธีนี้ ได้แก่ คำว่า “จง” ที่ปรากฏหน้าข้อความที่ผู้เขียนบอกกล่าวให้ผู้อ่านประพฤติปฏิบัติตาม ได้แก่ “รักษาคุณภาพใจให้ดี ป้อนความสุข ป้อนธรรมะให้ใจ” และตัวอย่างที่ (24) แสดงให้เห็นกลวิธีการสั่งให้ปฏิบัติ ภาษากฎที่เป็นตัวบ่งชี้ในตัวอย่างนี้ คือ คำว่า “จง” ซึ่งปรากฏในข้อความ “เราจงเลือกคิดแต่สิ่งที่ดี ๆ ...” ข้อความนี้มีความหมายที่แสดงการบอกกล่าวให้ปฏิบัติตาม

8. การแสดงตัวอย่าง

การแสดงตัวอย่าง หมายถึง การกล่าวถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อแสดงให้เห็นลักษณะที่เป็นส่วนรวมทั้งหมด จากการวิเคราะห์ข้อความในหนังสือธรรมะ พบว่า ภาษากฎที่เป็นตัวบ่งชี้กลวิธีนี้คือคำที่มีความหมายแสดงตัวอย่างโดยพระมหากษัตริย์ วชิรเมธี เลือกใช้คำต่าง ๆ เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ คำว่า “เช่น” “ยกตัวอย่าง” “อาทิ” “อาทิเช่น” และ “ตัวอย่าง” ส่วนพระมหาสมปอง ตาลปุตโต เลือกใช้คำต่าง ๆ เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ คำว่า “เช่น” “ยกตัวอย่าง” “ตัวอย่าง” “ตัวอย่างเช่น” “อาทิ” “ยกตัวอย่างเช่น” และ “อย่างเช่น” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(25) “ภาษาธรรมเรียกว่า โลกธรรม คือธรรมที่มีประจำโลก เช่น ได้ลาภเสื่อมลาภ ได้ยศเสื่อมยศ สรรเสริญ
นินทา สุข ทุกข์ โลกธรรมเหล่านี้มีอยู่คู่โลกมาตลอด” (ว.วชิรเมธี, 2559ข, น. 83-84)

(26) “งานอยู่” ก็คือพวกรงานมงคลต่าง ๆ เช่น งานแต่ง งานบวช ขึ้นบ้านใหม่ เปิดออฟฟิศ เปิดบริษัท
ก็จะนิมนต์พระจำนวน “สี่” (พระมหาสมปอง ตาลปุตโต, 2557, น. 17)

ตัวอย่างที่ (25) แสดงให้เห็นรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้การแสดงตัวอย่าง ได้แก่ คำว่า “เช่น” ที่ปรากฏ
หน้าข้อความที่มีความหมายแสดงตัวอย่าง คือ “ได้ลาภเสื่อมลาภ ได้ยศเสื่อมยศ...” สำหรับตัวอย่างที่ (26) แสดงให้
เห็นเช่นเดียวกันว่า ตัวบ่งชี้การแสดงตัวอย่าง คำว่า “เช่น” ตามด้วยข้อความที่มีความหมายแสดงตัวอย่าง ได้แก่
“งานแต่ง งานบวช ขึ้นบ้านใหม่...”

9. การกล่าวอ้างพุทธพจน์

การกล่าวอ้างพุทธพจน์ หมายถึง การกล่าวถึงหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า จากการวิเคราะห์
ข้อความในหนังสือธรรมะ พบว่า รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้กลวิธีนี้ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นคำนามหรือ
นามวลี และส่วนที่ 2 เป็นคำเชื่อมบอกเนื้อความ คำว่า “ว่า” โดยพระมหาจุฬาลงกรณ วชิรเมธี เลือกใช้ตัวบ่งชี้ในโครงสร้าง
ภาษา เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ “ภาษาบาลี...ว่า” “พระพุทธองค์...ว่า” “พระพุทธเจ้า...ว่า” “พุทธ
วงจะ...ว่า” “พระองค์...ว่า” “พระสูตรในพระไตรปิฎก...ว่า” “พระพุทธพจน์...ว่า” และ “พุทธสุภาษิต...ว่า” ส่วนพระ
มหาสมปอง ตาลปุตโต เลือกใช้ตัวบ่งชี้ในโครงสร้างภาษา เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย ได้แก่ “ภาษาบาลี...
ว่า” “พุทธองค์...ว่า” “พระพุทธเจ้า...ว่า” และ “ศัพท์ทางพระ...ว่า” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(27) “คือเปลี่ยนโลกียทรัพย์เป็นอริยทรัพย์ พอร่างกายแตกดับซอกก็ยังอยู่ นี่คือ ตัวตายแต่ซอกยังอยู่ ภาษ
บาลีเรียกว่ารูปัง ชิริติ มัจจันนัง นามโคตตัง น ชิริติ ถึงรูปร่างจะแตกสลาย แต่ชื่อเสียงสกุลวงศ์ไชร
จะยืนยงเป็นนิรันดร์”(ว.วชิรเมธี, 2559ก, น. 115)

(28) “การเปลี่ยนแปลง” หรือที่ภาษาพระเรียกว่า “ความไม่แน่นอน” เป็นเรื่องปกติ ตามคำตรัสของ
พุทธองค์ที่ว่า “ความแน่นอน คือความไม่แน่นอน” (พระมหาสมปอง ตาลปุตโต, 2557, น. 119)

ตัวอย่างที่ (27) แสดงให้เห็นกลวิธีโน้มน้าวประเภทการกล่าวอ้างพุทธพจน์ รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้คือ
“ภาษาบาลี...ว่า” ดังปรากฏในข้อความ “...ภาษาบาลีเรียกว่า รูปัง ชิริติ มัจจันนัง นามโคตตัง น ชิริติ” และตัวอย่างที่
(28) แสดงให้เห็นว่ากลวิธีการกล่าวอ้างพุทธพจน์มีรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้ คือ “พุทธองค์...ว่า” ที่ปรากฏในข้อความ
“...ตามคำตรัสของพุทธองค์ที่ว่า “ความแน่นอน คือความไม่แน่นอน”

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษากลวิธีโน้มน้าวในหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนาของพระมหาจุฬาลงกรณ วชิรเมธีสามารถสรุปได้ว่า
กลวิธีโน้มน้าวสามารถจำแนกเป็น 9 ประเภท เรียงตามลำดับความถี่ในการปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ การแสดง
เหตุผล (ร้อยละ 23.19) การถาม (ร้อยละ 21.47) การแสดงความต่าง (ร้อยละ 16.74) การแสดงความเห็น (ร้อยละ
12.24) การแสดงเงื่อนไข (ร้อยละ 9.73) การเปรียบเทียบ (ร้อยละ 5.39) การสั่ง (ร้อยละ 5.17) การกล่าวอ้าง
พุทธพจน์ (ร้อยละ 3.23) และการแสดงตัวอย่าง (ร้อยละ 2.84) การแสดงเหตุผลเป็นกลวิธีโน้มน้าวที่ปรากฏใช้
มากที่สุด โดยมีรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้ เช่น คำว่า “เพราะ” “ด้วย” “เพื่อ” “จึง” “จน” ส่วนการถามเป็นกลวิธีโน้มน
้าวที่ปรากฏมากเป็นอันดับที่สอง โดยมีรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้ เช่น คำว่า “ไหน” “อะไร” “ทำไม” “ไหม” “หรือ”
สำหรับกลวิธีโน้มน้าวที่ปรากฏมากเป็นอันดับที่สาม คือ การแสดงความต่าง ซึ่งมีรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้ เช่น คำว่า
“แต่” “แม้” “ถึง” “ทั้ง” “เพียงแต่” ส่วนกลวิธีโน้มน้าวในหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนาของพระมหาสมปอง

ตาลปุตโต สามารถจำแนกเป็น 9 ประเภท เรียงตามลำดับความถี่ในการปรากฏจากมากไปน้อย ได้แก่ การแสดงเหตุผล (ร้อยละ 22.56) การแสดงความต่าง (ร้อยละ 20.64) การแสดงความเห็น (ร้อยละ 19.47) การถาม (ร้อยละ 15.04) การแสดงเงื่อนไข (ร้อยละ 9.17) การเปรียบเทียบ (ร้อยละ 5.65) การสั่ง (ร้อยละ 4.17) การแสดงตัวอย่าง (ร้อยละ 2.26) และการกล่าวอ้างพุทธพจน์ (ร้อยละ 1.04) การแสดงเหตุผลเป็นกลวิธีโน้มน้าวที่ปรากฏใช้มากที่สุด โดยมีรูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้ เช่นคำว่า “เพราะ” “เพื่อ” “ด้วย” “จึง” “จน” ส่วนการแสดงความต่างเป็นกลวิธีที่ปรากฏมากเป็นอันดับที่สอง รูปภาษาที่เป็นตัวบ่งชี้กลวิธีนี้ เช่น คำว่า “แต่” “แม้” “แม้แต่” “ถึง” “ถึงแม้” และกลวิธีโน้มน้าวที่ปรากฏมากเป็นอันดับที่สาม คือ การแสดงความเห็น ซึ่งมีตัวบ่งชี้ เช่นคำว่า “ต้อง” “อาจจะ” “คง” “คงจะ” “จะต้อง”

กล่าวได้ว่า พระภิกษุทั้ง 2 รูป เลือกใช้กลวิธีโน้มน้าวประเภทการแสดงเหตุผลมากเป็นอันดับที่ 1 สอดคล้องกัน โดยพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี ใช้กลวิธีนี้มากที่สุด (ร้อยละ 23.19) และพระมหาสมปอง ตาลปุตโต ใช้กลวิธีนี้มากที่สุด (ร้อยละ 22.56) เช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม กลวิธีโน้มน้าวที่ปรากฏใช้มากเป็นอันดับที่ 2 ของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี คือ การถาม (ร้อยละ 21.47) แต่พระมหาสมปอง ตาลปุตโต คือ การแสดงความต่าง (ร้อยละ 20.64) ส่วนกลวิธีโน้มน้าวที่ปรากฏใช้มากเป็นอันดับที่ 3 และอันดับที่ 4 ของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี คือ การแสดงความต่าง (ร้อยละ 16.74) และการแสดงความเห็น (ร้อยละ 12.24) ตามลำดับ ในขณะที่พระมหาสมปอง ตาลปุตโต คือ การแสดงความเห็น (ร้อยละ 19.47) และการถาม (ร้อยละ 15.04) ตามลำดับ สำหรับกลวิธีอื่น ๆ คือ การแสดงเงื่อนไข การเปรียบเทียบ การสั่ง การแสดงตัวอย่าง และการกล่าวอ้างพุทธพจน์ เป็นกลวิธีโน้มน้าวที่มีอัตราความถี่ในการปรากฏน้อย โดยแต่ละกลวิธีปรากฏใช้ไม่เกินร้อยละ 10.00 เท่านั้น นอกจากนี้ รูปภาษาที่พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี และพระมหาสมปอง ตาลปุตโต เลือกใช้มากที่สุดในการแสดงกลวิธีโน้มน้าวทุกประเภทเป็นรูปภาษาเดียวกัน ยกเว้นกลวิธีโน้มน้าวประเภทการถามเนื้อความ ซึ่งมีรูปภาษาที่ปรากฏใช้มากที่สุดไม่ตรงกัน

สรุปผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า ภาษาโน้มน้าวมีคุณสมบัติพื้นฐานประการหนึ่งคือ ภาษาโน้มน้าวแสดงให้เห็นกลวิธีประเภทต่าง ๆ ที่ผู้ส่งสารเลือกใช้เพื่อโน้มน้าวผู้รับสาร (Longacre, 1983, pp. 1-42; 1976, pp. 197-231) กล่าวได้ว่า ข้อความที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเทศนาธรรมในหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนาเป็นข้อความที่ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์เพื่อโน้มน้าวผู้อ่านให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนา โดยผู้เขียนเลือกใช้กลวิธีโน้มน้าวที่หลากหลายผสมผสานกันในการเรียบเรียงข้อความ ผลการศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีโน้มน้าวครั้งนี้สอดคล้องกับวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเทศนาธรรมทางพุทธศาสนาซึ่งเป็นงานร่วมสมัยหลายเรื่อง เช่น กลวิธีโน้มน้าวประเภทการแสดงเหตุผล สอดคล้องกับการศึกษาของธีระพล มะอาจเลิศ (2556) ที่พบกลวิธีประเภทการให้เหตุผลโดยมีวิธีการเริ่มจากการให้ข้อเท็จจริง ส่วนกลวิธีโน้มน้าวประเภทการถาม สอดคล้องกับการศึกษาของเคิร์กเพอร์ซัน (2539) ที่พบกลวิธีคำถามคำถามประเภทที่ไม่ต้องการคำตอบ และการศึกษาของฉมูมพรี เหล่าวิเศษกุล (2547) ที่พบกลวิธีการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ สำหรับกลวิธีโน้มน้าวประเภทการเปรียบเทียบ สอดคล้องกับการศึกษาของอัญชลี ถิรเนตร (2543) ที่พบกลวิธีการเปรียบเทียบกับสิ่งใกล้เคียง และการศึกษาของช่อฟ้า เกตุเรืองโรจน์ และอวยพร พาณิข (2554) ที่พบกลวิธีการเปรียบเทียบกับเช่นกัน

ข้อค้นพบที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง ได้แก่ กลวิธีโน้มน้าวที่พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี และพระมหาสมปอง ตาลปุตโต เลือกใช้มากที่สุดตรงกัน คือ การแสดงเหตุผล ซึ่งจำแนกเป็น 2 ประเภทย่อย ได้แก่ การแสดงสาเหตุและการแสดงผล กลวิธีการแสดงเหตุผลดังกล่าวเป็นกลวิธีที่สอดคล้องกับหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนา อาทิ ปฏิจจสมุปบาท กฎแห่งกรรม อริยสัจ 4 และไตรลักษณ์ คำสอนเหล่านี้มีเนื้อหาว่าด้วยเหตุและผลของสรรพสิ่ง โดยพิจารณาว่า เหตุดีย่อมก่อให้เกิดผลดี ในขณะที่เหตุชั่วย่อมก่อให้เกิดผลชั่ว ถ้าเหตุเปลี่ยนแปลง ผลก็ย่อม

เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ความสุขความทุกข์ของมนุษย์ล้วนเป็นผลที่เกิดจากเหตุทั้งสิ้น กล่าวได้ว่า พุทธศาสนาเน้นสอนให้พิจารณา “สาเหตุ” ของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในชีวิต เพื่อจัดการให้ได้ “ผล” ตามที่พุทธศาสนิกชนปรารถนา หลักธรรมคำสอนเรื่องเหตุและผลจึงถือได้ว่าเป็นหลักธรรมที่สำคัญที่สุดของพุทธศาสนา (ภัทรพร ศิริกาญจน และคณะ, 2546, น. 32) กลวิธีโน้มน้าวประเภทการแสดงผลยังสอดคล้องกับคำสอนของลัทธิสางขะอีกด้วย ลัทธินี้เป็นระบบที่เก่าแก่ที่สุดของฮินดู จุดประสงค์ของลัทธินี้คือ เพื่อสร้างปัญญาและเพื่อทำลาย “เหตุ” แห่งความทุกข์ทั้งปวง ซึ่งจะส่ง “ผล” ให้หลุดพ้นจากความทุกข์ที่เกิดจากเหตุภายใน เหตุภายนอก และสิ่งนอกเหนือธรรมชาติ (ศรีคำ บัวโรย, 2559, น. 115-116) นอกจากนี้การแสดงผลก็เป็นกลวิธีโน้มน้าวประเภทหนึ่งที่สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องภาษาโน้มน้าวของลองเอเคอร์ (Longacre, 1983, pp. 1-42; 1976, pp. 197-231) แนวคิดเรื่องภาษาโน้มน้าวหรือชักจูงของชลธิชา บำรุงรักษ์ (2544, น. 174-175) และแนวคิดเรื่องกลวิธีโน้มน้าวของเรนคิม่า (Renkema, 2004, p. 212)

นอกจากนี้ ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีโน้มน้าวประเภทการถามเป็นกลวิธีที่พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธีเลือกใช้มากเป็นอันดับที่ 2 และเป็นกลวิธีที่พระมหาสมปอง ตาลปุตโต เลือกใช้มากเป็นอันดับที่ 4 กลวิธีนี้จำแนกเป็น 3 ประเภทย่อย ได้แก่ การถามเพื่อความ การถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธ และการถามให้เลือก กลวิธีการถามดังกล่าวข้างต้น เป็นกลวิธีที่สอดคล้องกับเนื้อหาในคัมภีร์สำคัญคัมภีร์หนึ่งของพุทธศาสนา คือ คัมภีร์กถาวัตถุ ซึ่งเป็นคัมภีร์ที่ว่าด้วยการตั้งคำถามและคำตอบ (ปุจฉาและวิสัชนา) เพื่อแสดงให้เห็นหลักธรรมที่ถูกต้องตามหลักพุทธศาสนา (ทองหล่อ วงษ์ธรรมา, 2551, น. 116) นอกจากนี้ กลวิธีโน้มน้าวประเภทการถามที่ปรากฏใช้ในหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนาของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี และพระมหาสมปอง ตาลปุตโต ในส่วนของการถามโดยผู้เขียนไม่ได้ให้คำตอบไว้ อาจเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า คำถามเชิงวาทศิลป์ (rhetorical question) การใช้คำถามลักษณะนี้สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องภาษาโน้มน้าวของลองเอเคอร์ (Longacre, 1983, pp. 1-42; 1976, pp. 197-231) และสอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่อง “ภาษาเทศนาแบบพระพยอมกลยาโณ บทวิเคราะห์งานจะลักษณะในปาฐกถาธรรม” (เคิร์กเพอร์สัน, 2539) รวมทั้งสอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่อง “การศึกษากลไกภาษาเทศนาของพระปัญญานันทภิกขุและพระพยอมกลยาโณ” (ณมพรี เหล่าวิเศษกุล, 2547) อาจกล่าวได้ว่า กลวิธีโน้มน้าวประเภทการถามในหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนาเป็นกลวิธีที่ผู้เขียนต้องการกระตุ้นให้ผู้อ่านคิดทบทวนตามที่คุณเขียนกล่าวเป็นคำถามไว้แล้วให้ผู้อ่านตอบคำถามนั้นแก่ตัวผู้อ่านเอง เพื่อช่วยให้เข้าใจและจดจำเนื้อหาของหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาได้ง่ายขึ้น ซึ่งอาจนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมนั้นในโอกาสต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีโน้มน้าวในการเทศนาธรรมทางพุทธศาสนาเถรวาท และพุทธศาสนา มหายาน
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีทางภาษาในข้อความที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา ซึ่งเผยแพร่ทางสื่อประเภทต่าง ๆ อาทิ หนังสือธรรมะ แบบเรียน วารสาร รายการโทรทัศน์และวิทยุ เว็บไซต์ และสื่อดิจิทัล
3. ควรมีการสำรวจความคิดเห็นของผู้อ่านที่มีต่อกลวิธีโน้มน้าวในหนังสือธรรมะทางพุทธศาสนา และความคิดเห็นดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมของผู้อ่าน อาทิ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และภูมิฐานะ หรือไม่อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- เคิร์กเพอร์สัน. (กรกฎาคม-ธันวาคม 2539). ภาษาเทศนาแบบพระพยอมกลยาโน: บทวิเคราะห์ วจนลักษณ์ใน
ปาฐกถาธรรม. **วารสารภาษาและภาษาศาสตร์**, 15, 1-20.
- ชลธิชา บำรุงรักษ์. (2544). การจัดประเภทภาษาระดับข้อความในภาษาไทย ใน จินตนา ดำรงเลิศ (บรรณาธิการ),
วิจัยปัญญา. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- ข้อฟ้า เกตุเรืองโรจน์ และอวยพร พานิช. (2554). กระบวนการและกลวิธีการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดพุทธธรรมใน
หนังสือธรรมะของท่าน ว.วชิรเมธี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตสาขาวิชาภาษาไทยและสื่อสารการ
แสดง, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณุมพรี เหล่าวิเศษกุล. (2547). การศึกษากลไกภาษาเทศนาของพระปัญญานันทภิกขุและพระพยอมกลยาโน.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตสาขาวิชาภาษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา. (2551). **ศาสนาสำคัญของโลก**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ธีระพล มะอาจเลิศ. (2556). การวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอและกลยุทธ์การสื่อสารในการเผยแผ่ พุทธธรรม
ของพระมหาวิชัย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี): กรณีศึกษาผลงานนิพนธ์ ชุดธรรมประยุกต์สำหรับคน
รุ่นใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตสาขาวิชาการสื่อสารประยุกต์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
ศาสตร์.
- พระมหาวิชัย วชิรเมธี. (2559ก). **เคล็ดลับหัวใจเศรษฐี**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สัปปายะ.
_____. (2559ข). **ทุกขไม่ไป หรือเราไม่ปล่อย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สัปปายะ.
- พระมหาสมปอง ตาลปุตโต. (2557). **ชีวิตไม่สิ้น ก็ต้องดิ้นนะโยม**. กรุงเทพฯ: บริษัท โพสต์ พับลิชชิง จำกัด (มหาชน).
_____. (2559). **ธรรมะ เฮฮา อารมณ์ดี 24 ชั่วโมง**. กรุงเทพฯ: บริษัท อีเทอร์นิตี้ไอเดีย 168 จำกัด.
- ภัทรพร สิริกาญจน และคณะ. (2546). **ความรู้พื้นฐานทางพุทธศาสนา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรีคำ บัวโรย. (2559). **ศาสนศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- อัญชลี ถิรเนตร. (2543). **กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจในหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า**. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะนิเทศศาสตร์, สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ.
- Leedy, P.D. &Ormrod J.E. (2015). **Practical Research: Planning and Design**. (11thed). Boston,
MA:Peason.
- Longacre, R.E. (1976). **An Anatomy of Speech Notions**. Ghent: The Peter de Ridder Press.
_____. (1983). **Grammar of Discourse**. New York, NY: Plenum Press.
- Renkema, J. (2004). **Introduction to Discourse Studies**. Amsterdam: John Benjamins Publishing.